

INTERNATIONAL
VISION
UNIVERSITY

21. ULUSLARARASI TÜRK KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU

**21-ВН МЕЃУНАРОДЕН СИМПОЗИУМ ЗА ТУРСКА
КУЛТУРА**

ve

***KARMA TÜRK SANATLARI SERGİSİ
ÜSKÜP-SKOPJE MAKEDONYA***

07-09 MAYIS 2016

BİLDİRİLER

ve

KATALOG

**Yayına Hazırlayan
İrfan Ünver NASRATTINOĞLU**

VEYSÎ-İ ALAŞEHRÎ / VEYSÎ-İ ÜSKÜBÎ'NİN SİYERİ'NDEKİ FARŞÇA ŞİİRLERİN KAYNAKLARI

*Nuran ÖZTÜRK - **Bilge GÖLLÜ
(Türkiye)

ÖZET

Kimi kaynaklarda Veysî-i Üskübî şeklinde anılan Alaşehirli Üveys bin Mehmed (1561-1628) değişik zamanlarda yedi kez tayin edildiği Üsküp kadılığı esnasında bu şehirde vefat etmiştir. Mezarının şehrin dışında Hacılar Yolu diye bilinen Komanova Caddesi üzerinde olduğu bildirilmektedir.

Veysî'nin en tanınan eseri olan Dürretü't-tâc fi Sîreti Sâhibi'l-Mi'râc kısaca Siyer-i Veysî bu şehirde yazılmıştır. Mensur olan eser, tıpkı benzeri siyer kitaplarında olduğu gibi şiirlerle süslenmiştir. Eserde hemen her sayfada ağırlıklı olarak Farsça olmak üzere Arapça ve Türkçe manzum örnekler bulunmaktadır. Siyerin I. cildinde Farsça 39 beyit, iki kıt'a, 21 mısra, 17 nazm, iki rubai; Arapça dokuz beyit, 17 mısra, sekiz nazm; bir Farsça-Arapça mısra; Türkçe 15 beyit, dört mısra ve bir nazm bulunmaktadır. II. ciltte ise Farsça 30 beyit, beş mısra, yedi nazm, beş şiir; Arapça dört beyit, altı mısra, iki şiir; Türkçe 14 beyit, bir kıt'a, yedi mısra, iki nazm ve iki şiirin yer aldığı görülmüştür.

Farsça şiirlerin bazıları İran'ın tanınmış şairlerinden Hâfız, Hâkânî, Sa'dî, Selmân-ı Sa'vecî, Vahşî-i Bafkî gibi şairlere ait iken bir kısmı da Farsça şiirler de yazan Türk şairlerinden Mevlânâ, Ali Şir Nevâî ve Yavuz Sultan Selim'e aittir. Bildirimizde bu şiirler, tespit edilebildiği kadarıyla kaynaklarıyla birlikte tanıtılacak ve Osmanlı ulema / sanatçısının şiir zevkine ne denli örneklik teşkil ettiği ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Veysî, Üsküp, Siyer-i Veysî, Farsça Şiirler.

THE SOURCES OF PERSIAN POEMS IN SİYER OF VEYSÎ-İ ALAŞEHRÎ / VEYSÎ-İ USKUBÎ

ABSTRACT

Veysî-i Uskubî who has been called as Alaşehirli Uveys bin Mehmed according to some sources, died in Skopje which was the city where he had been appointed seven times during the period he had lived there to be the Cadi of the city.

It is claimed that his tomb is at the cityside on the Komanova Street which also known as Hacılar Yolu.

The most famous piece of Veysî Durretu't-tâc fi Sîreti Sâhibi'l-Mi'râc in short Siyer-i Veysî had been written in this city. The piece which is mensur, just

* Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı, r

** Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı,

like in other siyer books, was enriched with poems. In the piece, in almost every page, primarily Persian but also Arabic and Turkish manzum samples do exist. In the first volume of Siyer there are 39 couplets (beyit), two stropes, 21 lines, 17 verses, two quatrains in Persian, nine couplets (beyit), 18 lines, eight verses in Arabic, one line in Persian-Arabic, 15 couplets, four lines, one verse in Turkish. In the second volume there are 30 couplets, five lines, seven verses, five poems in Persian, four couplets, sixlines, two poems in Arabic, 14 couplets, one strophe, seven lines, two verses and two poems in Turkish.

Some of Persian poems which belong to some of the most famous poets of Persia who are Hâfız, Hâkânî, Sâdî, Selmân-ı, Sâvecî, Vahşi-i, Bafkî. on the other hand, some others belong to those Turkish poets who also write in Persian which are Mevlânâ, Ali Şîr Nevâî and Yavuz Sultan Selim. In our paper, these poems, some of whose sources are determined will be presented and with the purpose of proving to which extent they stand out as examples of poetry taste in Ottoman Ulema.

Keywords: Veysî, Skopje, Siyer-i Veysî, Persian Poetry.

Giriş

Asıl adı Üveys b. Mehmed olan Veysî, Osmanlı döneminde Aydın vilâyetine bağlı Alaşehir kasabasında 1561'de dünyaya gelmiştir. 15 Ağustos 1628 yılında Üsküp'te vefat etmiştir (Öztürk, 1997: 14).

Üsküp'te bulunduğu yıllarda yazdığı Dürretü't-Tâc fî Sireti Sâhibi'l-Mi'râc adlı eseri Türk edebiyatında yazılan siyer kitaplarının en önemlilerindedir. Eser tamamlanamayıp Bedir gazvesine kadar yazılabildiği için bu Siyer'e zeyiller yapılmıştır (Öztürk, 1997: 14). Nâbî, Veysî ve eseri için:

“...taravetli bir bahçe meydana getirip meyvesini toplamadan dünyadan göçen Peygamber'in güzel vasıflarının bahçesinin ateşli bülbülü, şeker dilli merhum Veysî'nin başladığı bu nağmenin yarım bırakılması irfan sahiplerinin himmetinin eksikliği olacaktır” (Diriöz, 1994: 159).

diyerek Veysî'ye eserinden övgüyle bahsettiği yerde zeyli niçin yazdığını da dile getirmiş olmaktadır.

Veysî'nin kendine has üslupla yazmış olduğu siyeri, XV. yüzyılda yazılan Darîr'in kitabından²¹⁵ yaklaşık 250 yıl sonra ilk telif siyer olarak yazılabilmektedir. Dolayısıyla Siyer-i Veysî'den önce tercüme siyerler mevcutsa da bunların kendine has üslupları bulunmamaktadır.

Bilindiği gibi siyer, İslam tarihinin alt dalı ise de içindeki malzemenin genişlemesiyle edebiyatın da kapsamına dâhil olmuştur. Nitekim siyerler barındırdığı muhteva sebebiyle zamanla “Esmâ-yı Nebî”, “Mevlid”, “Mirâcnâme”, “Gazavatnâme / Megâzi”, “Maktel” gibi pek çok edebî türe kaynaklık etmiştir.

²¹⁵Darîr'in kitabı, Yavuz'un Mısır'ı fethinden sonra İstanbul'a getirilmiştir. 1594/95'te III. Murat'ın emriyle saray kütüphanesi için minyatörlü tezhipli çoğaltılmaya başlanıp III. Mehmet döneminde tamamlanmıştır (Dikmen, 2002).

Bu manada XVII. yüzyıl Osmanlı coğrafyasında siyer türünde ilk telif Türkçe eser, Veysî'nin Dürretü't-Tâc fî Sireti Sâhibi'l-Mi'râc adlı kitabıdır. Siyer-i Veysî olarak da bilinen bu eserin içinde sözü edilen türlerin çoğunun olduğu görülür. Bu sebeple kitap, ilgili türlere bağlı olarak değişen üslup özellikleri taşır. İlmî bölümlerinde tanımlayıcı veya tartışmalı bir anlatım, hikâye edilen kısımlarında ise tasvirî, tahkiyevî anlatıma yer verilmiştir. Eserde aynı zamanda "Hikâye", "Kıssa" gibi başlıklarla müstakil hikâyeler ve konu dışı anlatım (istitrad) bulunmaktadır. Bunlar arasında "şiiir" de önemli bir yer tutar. Manzum ve mensur olarak kaleme alınmış, başlı başına "Siyer Edebiyatı" alanına dâhil olmuş bu metinlerin mensur olanlarında şiiir bir üslup biçimi olarak sıklıkla yer almıştır. Nitekim İslam Peygamberi adlı çağdaş siyerin yazarı Muhammed Hamidullah kitabında, Hz. Peygamberin hayatını yazmak için yararlanılacak kaynakları tanıtırken Asr-ı Saadet'teki Arap şiiirini de siyer kaynakları arasında saymıştır (Hamidullah: 1993: 8). İlk siyer müellifi olarak kabul edilen İbn İshak'ın Sîretü'n-Nebî'sinde de şiiir bulunmaktadır.

Türkçe siyerlerde de görülen şiiir örnekleri geleneğin taşındığının göstergesidir. Bu geleneğin XV. yüzyıl (1388)'da kaleme alınan Darîr'in serbest tercüme denilen Tercümetü'd-Darîr adlı siyerinden başlayıp Veysî'ye kadar devam ettirildiği görülmektedir.

Veysî'nin Siyerinin Başlıca Kaynakları

Veysî, Siyer'inde yararlandığı kaynakları yeri geldikçe belirtmiştir. Bu kaynakların çoğu siyer yazımında klasikleşmiş kabul edilen İslam tarihi kaynaklarıdır. Mesela, el-Vâkîdî (747-823), Kuteybe (766-855), el-Hatib (1002-1071), Alâüddîn-i Moğultay (1290-1361 / Türk asıllı), Kastallânî (1448-1517), Taberî (1568-1624), vb. Ancak Veysî'nin eserini yazarken bunlardan Câmî'nin Şevâhidü'n-Nübüvve ve XV. yy. sonlarına doğru kaleme alınan Muîni'l-Miskîn'in Meâricü'n-Nübüvve adlı eserine çokça atıf yaptığı görülmüştür. Bu eserler lirik anlatımıyla siyerler içinde öne çıkmış olanlardır. İçlerinde şiiirli anlatıma sıklıkla yer verildiği için Veysî'nin eserini de bu yönden etkilemiş olduğu söylenebilir.

Bilindiği üzere Fars edebiyatı sadece Veysî'yi değil pek çok Türk şairini de etkilemiştir. Ne var ki bu etkilenme tek taraflı değildir. Türk edebiyatı ile Fars edebiyatının uzun asırlara dayanan ilişkisi içerisinde etkileşim karşılıklı biçimde gerçekleşmiştir. Buna dayanarak edebiyat araştırmacıları, Türk edebiyatının Arap edebiyatından çok Fars edebiyatıyla ilişki içerisinde bulunduğunu, İslam medeniyeti esaslarına göre oluşan Yeni Fars edebiyatının gelişmesinde de özellikle Türk asıllı şairlerin ve Farsça şiiir söyleyen hükümdarların büyük rolü olduğunu belirtmişlerdir (Kartal, 2006: 300).

Edebiyatımızda dilinin ağırlığıyla tanınan Veysî'nin, Fars edebiyatına oldukça aşına oluşu bu çalışmayla da ortaya çıkarılacaktır. Bu aşinalık elbette onun diline ve üslubuna yansımıştır. Öyle ki dilinin kendi zamanında dahi lugat yardımıyla (Öz, 1999: 1855) çözülebildiği Veysî, Osmanlının yüksek kültürünü hakkıyla temsil eden bir örnektir.

Siyerdeki Farsça Şiirler ve Kaynakları

Bu makalede tespit edilip kaynakları verilen şiirler, daha önce doktora çalışması²¹⁶ olarak hazırlanan tezden çıkarılmış olmakla birlikte karışıklığa meydan vermemek için tezdaki sayfa numaraları yerine eserin iki matbu nüshasından biri esas alınarak verilmiştir²¹⁷.

Eserde tespit edilen şiirlere gelince bu şiirlerin çoğunlukla Farsça, ancak içlerinde 48 adet şiirin de Arapça olduğu görülmüştür. Arapça olanlar büyük ihtimalle Arap müelliflerin kitaplarındaki örneklerdir (Hamidullah, 1993: 8).

Çalışmada yararlanılan matbu nüshada Türkçe²¹⁸, Farsça ve Arapça şiir örnekleri bulunmaktadır. Yer alan bu şiirlerin tamamı Veysî'nin eserine bizzat seçip koyduğu şiirler olmayabilir. Eserde "li-münşiihi", "li-nâmıkihi" notu düşülerek bazı şiirlerin Veysî'ye ait olduğuna işaret edilse de (I. C. / s. 13-16-28-32-33-34-39-58-72-78-101 ; II. C. / s. 41-87) mevcut şiirlerin kime / kimlere ait olduğunun kesin olarak tespit edildiği iddia edilemez. Hatta kimilerinde böyle bir açıklama olmamakla birlikte sahiplerine ulaşamadığımız şiirlerin de Veysî'ye ait olup olmadığını söylemek güçtür. Çünkü çok nüshalı (yurt dışı ve yurt içi tespit edilen yaklaşık 200) olan bu eserin muahhar nüshalarında orijinaline sadık kalındığı şüphelidir. Bu şüpheyi kuvvetlendiren ise, eserdeki şiir örnekleri arasında Nâbî'ye ait bir beyite rastlanmasıdır:

Bâtıl hemîşe bâtil-ı beyhûdedür velî

Müşkil budur ki sûret-i hakdan zuhûr ide (II. C. / s. 67)

1641 yılında Nâbî doğduğunda Veysî öleli 13 yıl olmuştu. Nâbî'nin şiirinden haberdar olması ve eserinde ona ait bir beyite yer vermesi bu sebeple mümkün görünmemektedir.

Bu çalışmayla, Veysî'nin beslendiği kaynakların tespitinin yanında, Farsça'nın XVII. yüzyılda Türk şairler üzerindeki etkisinin gözlenebilmesi de amaçlandığı için Arapça ve Türkçe şiirler çalışmanın dışında bırakılmıştır. Daha önce, Veysî'nin bu eseri üzerine doktora çalışması yapıldığını söylemiştik. Burada şunu belirtmek gerekir ki, tezde Veysî'nin konu geldikçe

²¹⁶ Öztürk, Nuran, *Siyer Türü ve Siyer-i Veysî (Dürretü't-tâc Fî Sîreti Sâhibi'l-Mi'râc)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Danışman: Cihan Okuyucu, Kayseri 1997.

²¹⁷ *Veysî / Üveys İbn Mehmed, Dürretü't-Tâc Fî Sîreti Sâhibi'l-Mi'râc, Dârü't-tıbaatü'l-ma'mûre, Bulak 1245.*

²¹⁸ Eserde bahsi geçen Türkçe şiirlerin tespit edilebildiği kadarıyla şairleri ve hangi sıklıkta yer aldıkları sıralanınca Veysî'nin en fazla Bâkî'den yararlandığı görülmüştür. Bunun nedeni ise Bâkî'nin aynı zamanda bir siyer mütercimi (Mevâhibü'l-ledünniyye) olmasıdır, denilebilir. Söz konusu şiirler şunlardır:

Bir adet Ali Şir Nevâî'ye ait şiir (I. C/ s. 42); 13 adet Bâkî'ye ait şiir (I. C/ s. 23-95-105-124 (3)-125; II. C. / s. 9-13-16-18-48-76); 2 adet Fuzûlî'ye ait şiir (I. C. / s. 47-121); bir adet Lâ-Edrî şiir (II. C. / s. 19); bir adet Makâlî'ye ait şiir (I. C. / s. 95); iki adet Mustafa Mehemed Efendi'ye ait şiir (I. C. / s. 40 - II. C. / s. 43); bir adet Nâbî'ye ait şiir (II. C. / s. 67); bir adet Nevî'ye ait şiir (I. C. / s. 72); bir adet Semâî Mehmed Çelebi'ye ait şiir (I. C. / s. 81); bir adet Şeyhülislâm Yahyâ'ya ait şiir (I. C. / s. 95); bir adet Vâsî'a ait şiir (I. C. / s. 76).

verdiği beyit örneklerinin kimlere ait olduğu tespit edilmemişti. Çalışmanın başlangıcında, belirttiğimiz nüsha kullanılarak öncelikle bu şiirlerin kimlere ait olduğu ve hangi eserde geçtiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırma yapılırken daha çok web tabanlı araştırma olanakları kullanılmış, şairi tespit edilenler ulaşılabildiği ölçüde eserlerine de bakılarak çalışmaya dahil edilmiştir. Tespit edilen şiirler, şairleriyle birlikte alfabetik olarak sunulmuş ve hangi şaire ait kaç şiir varsa belirtilmiştir. Bu şiirlerin geçtiği eserler ise tespit edilebilirdiye dipnotta gösterilmiştir. Şairini tespit edip hangi eserinde bulunduğunu bilemediğimiz durumlarda "?" işareti kullanılmıştır. Ayrıca şiirler tek beyitten oluşuyorsa veya mısra olarak eserde karşımıza çıkıyorsa tamamı, birden fazla beyitten oluşuyorsa bildirinin sınırlarını aşacağından sadece ilk beyitinin verilmesi yoluna başvurulmuştur.

1. Abdurrahman Câmî (13)

نورش از جبههء ادم بنمود
سر نهادند ملانک سجود

Nûreş ez-cebhe-i âdem be-nümûd
Ser nihâdend melâ'ik-i sücûd²¹⁹ (I. C. / s. 4)

بهم وصلت ده معشوق و عاشق
موافق ساز یار نا موافق

Behem vuslat dih ma'şûk u 'âşık
Muvâfık-sâz yâr-ı nâ-muvâfık²²⁰ (I. C. / s.

15)

یا شفی المزنیین بار گناه آورده ام
بر درت این بار بپشت دوتا آورده ام

Yâ şeffi'ü'l-müznibîn bâr-ı günâh âverdeem
Ber-deret îñ bâr bâ-püşt-i dü-tâ âverdeem²²¹

(I. C. / s. 84)

ای قمر طلعت و مکی مطلع
مدنی مهدو یمانی برقع

Ey kamer tal'at ü Mekkî matla'
Medenî mehd ü Yemânî burka²²² (I. C. / s.

85)

شبی خوش همچو صبح زندگانی
نشاط افزا چو ایام جوانی

²¹⁹ *Heft Evreng, Sübhatü'l-ibrâr*, "تخم درود در زمین معذرت کاشتن و خوشه مغفرت درودن و توشه اخرت", 18. beyit

(<http://www.nosokhan.com/library/Topic/166Y> Erişim: 25. 02. 2016 / 01:15).

²²⁰ *Heft Evreng, Yûsuf u Züleyhâ*, "از مشاهده تغییر حال زلیخا گره نحیر پرشته تفکر کنیزان افتادن و دایه بر", 24. beyit (www.nosokhan.com/library/Topic/16ER Erişim: 26. 02. 2016 / 03: 32).

²²¹ *mütâla'a-i kitâb: mikât-ı hac*. C. 35, s. 123 (<http://www.ghbook.ir/index.php?name=35> Erişim: 27. 02. 2016 / 04:00).

²²² *Heft-Evreng-i Câmî, Sübhatü'l-ibrâr*, "چهره شاهد سخن بزیور خطاب اراستن و مهر خاتم بر سعادت از خاتم نبوت خواستن", (<http://www.nosokhan.com/library/Topic/166Z> Erişim: 10. 03. 2016 / 22: 31).

Şebi hoş hemçü subh-ı zindegânî
Neşât-efzâ çü eyyâm-ı cevânî²²³ (I. C. / s.

100)

گفت که ای ساقی ابرار خیز
جرعه برین کنبد دوار ریز

Goft ki ey sâkî-i ebrâr-hîz
Cür'a ber-in künbed-i devvâr-rîz²²⁴ (I.

C. / s. 100)

شد بدر خانه ماه افتاب
یافت بیک حلقه زدن فتح باب

Şod be-der-i hâne-i mâh âfitâb
Yâft be-yek halka-zeden-i feth-i bâb²²⁵ (I. C.

/ s. 102)

ای بدرت ملک و ملک ملتجی
جنت الینا فلنعم المجی

Ey be-deret mülk ü mülk-i mültecâ
"جنت الینا فلنعم المجی"²²⁶ (I. C. / s. 102)

خانه بخانه بهمین رسم و راه
سایه طوبی شده ارماگاه

Hâne be-hâne be-hemîn resp ü râh
Sâye-i Tûbâ şode ârâm-gâh²²⁷ (I. C. / s. 103)

شبی دیباجه صبح سعادت
زدولتهای روز افزون زیادت

Şebî dîbâce-i subh-ı sa'âdet
Zi-devlethâ-yı rûz efzûn ziyâdet²²⁸ (I. C. / s.

105)

لب زدعا سیر نگشته هنوز
وقت تضرع نگذشته هنوز

Leb zi-du'â sîr ne-geşte henûz

²²³ *Heft-Evrenç-i Câmî, Yûsuf u Züleyhâ, " درنیام منام دیدن زلیخا نوبت تیغ افتاب جمال یوسفرا علیه السلام, " و گشته عشق شدن وی بان تیغ نهفته در نیام 1. beyit (www.nosokhan.com / library / Topic / 16EP Erişim 11. 03. 2016 / 00:02).*

²²⁴ *Heft-Evrenç-i Câmî, Tuhfetü'l-ahrâr, " نعت دوم در صفت معراج که از اسمان رسالت وی پایه‌ست بس " و بلند و از افتاب جلالت وی سایه‌ست بس ارجمند 13. ve 14. beyitler (http : // www.nosokhan.com / library / Topic / 16CR Erişim: 15.03.2016 / 10:01).*

²²⁵ *Heft-Evrenç-i Câmî, Tuhfetü'l-ahrâr, " نعت دوم در صفت معراج که از اسمان رسالت وی پایه‌ست بس " و بلند و از افتاب جلالت وی سایه‌ست بس ارجمند 21. beyit (www.nosokhan.com / library / Topic / 16CR Erişim: 15.03. 2016 / 11:43).*

²²⁶ *Heft-Evrenç-i Câmî, Tuhfetü'l-ahrâr, " نعت دوم در صفت معراج که از اسمان رسالت وی پایه‌ست بس " و بلند و از افتاب جلالت وی سایه‌ست بس ارجمند 24, 25, 26. beyitler (www.nosokhan.com / library / Topic / 16CR Erişim 15. 03. 2016 / 13:33).*

²²⁷ *Heft-Evrenç-i Câmî, Tuhfetü'l-ahrâr, " نعت دوم در صفت معراج که از اسمان رسالت وی پایه‌ست بس " و بلند و از افتاب جلالت وی سایه‌ست بس ارجمند 27. beyit (www.nosokhan.com / library / Topic / 16CR Erişim: 15. 03. 2016 / 13: 39).*

²²⁸ *Heft-Evrenç-i Câmî, Yûsuf u Züleyhâ, " در معراج وی که افتاب رفیع الدرجات ذو العرش سایه ست و از " معراج قدر ان از ذروه عرش تا حوض فرش پایه 1.ve 2.bey (www.nosokhan.com / library / Topic / 16EF Erişim: 15. 03. 2016 / 14:42).*

Vakt-i tazarru' ne-gozešte henûz²²⁹ (I. C. / s.

107-122)

ای زوجود تو نمود همه
جود تو سرمایه بود همه

Ey zi-vücûd-ı to nümûd heme
Cûd-ı to sermâyeî bûd heme²³⁰ (II. C. / s. 51)

2. Âzerî-i Tûsî (1)

السلام ای هادی حق مهدی آخر زمان
مهر عالمتاب صبح معدلت نجم هدی

E's-selâm ey hâdî-i Hak Mehdî-i âhir-zamân
Mihr-i 'âlem-tâb-ı subh-ı ma'delet necm-i

hadî²³¹ (II. C. / s. 124)

3. Bûsirî (1)

وقدمتک جمیع الانبیاء بها
والرسل تقدیم مخدوم علی خدم

Ve kaddemetke cemî'ül-enbiyâ bihâ
Ve'r-rusulü takdîme mahdûmin 'alâ

hademi²³² (I. C. / s. 102)

4. Emîr Hüsrev Dehlevî (1)

برق صفت جست بپشت براق

Bark-sıfat cüst be-püşti-i Burâk²³³ (I. C. / s.

101)

5. Enverî (1)

این هنوز از نتایج سحر است

În henûz ez-netâyic-i seherest²³⁴ (I. C. / s.

22)

6. Feyz-i Kâşânî (2)

قطره قطره میچکد گر عاقبت دریا شود

²²⁹ *Heft-Evrenğ-i Câmî, Tuhfetü'l-ahrâr*, " صدیبت اول با پیر روشن ضمیر در تارکی شب ظن و تخمین و "رسیدن مرید بواسطه وی بدولت علم البقین", 16. beyit ([http : // www. nosokhan. com / library / Topic / 16D1](http://www.nosokhan.com/library/Topic/16D1) Erişim: 15. 03. 2016 / 15: 34).

²³⁰ *Heft-Evrenğ, Tuhfetü'l-ahrâr*. " بخش ۲, 20, 25, 27, 32. beyitler ([http : // ganjoor. net / jami / 7ourang / 7-3/sh2](http://ganjoor.net/jami/7ourang/7-3/sh2) / Erişim: 16. 03. 2016 / 16: 14).

²³¹ *Der-movrid-i Hazret-i Mehdî*. 2. beyit ([http : // www. hadith. net / post](http://www.hadith.net/post) / Erişim: 16. 03. 2016 / 11: 34).

²³² *Kasidetü'l-bürde e'l-imâme'l-Bûsirî, Ecmel-i manzûm min kasâ'id fî medh-i Resûlü'llâh sallallâhü 'aleyhi ve âlihî* ([http : // madineh. net / ?p = 216](http://madineh.net/?p=216) Erişim: 15. 03. 2016 / 11: 26).

²³³ *Emîr Hüsrev Dehlevî, Dîvân-ı Eş'âr, M-16 / 7, 1. mısra. Diğer mısra: " کرده بمیناق شتاب از و "* ([http : // ganjoor. net / khosro_ gozide / masnaviatkh / sh16](http://ganjoor.net/khosro_gozide/masnaviatkh/sh16) / Erişim: 15. 03. 2016 / 11: 02).

²³⁴ *Enverî, Dîvân-ı Eş'âr. Kasâ'id*. " در مدح صاحب ناصر الدین و تهنیت منصب " K-27/3, 2. mısra. 1. mısra: " باش تا صبح دولت بدمد " ([http : // ganjoor. net / index. php](http://ganjoor.net/index.php) Erişim: 20. 02. 2016 / 02: 35).

Katre Katre mî-çeked ger 'âkıbet deryâ

şevd²³⁵ (I. C. / s. 79-112)

7. Firdevsî (2)

بر آورد شمشیر تیز از نیام
بزد بر بر بارهء تیز کام

Ber-âvered şemşîr-i tîz ez-niyâm

Be-zed ber ber-bâre-i tîz-i kâm²³⁶ (II. C. / s.

83)

ذهنگ بلا بر کشید از نیام

Neheng-i belâ ber-keşîd ez-niyâm²³⁷ (II. C. /

s. 90)

8. Gıyâseddîn-i Handmîr (3)

فرود آمد از سماں جبرئیل
رسانید پیغام رب جلیل

Fürûd âmed ez-samân-ı Cebre'îl

Resânîd peygâm-ı Rabb-i celîl²³⁸ (I. C. / s.

31)

بفرمودهء مادرش در زمان
ببست ام ایمن بخدمت میان

Fermûde-i mâdereş der-zamân

Be-bestem eymen be-hidmet-i miyân²³⁹ (I. C.

/ s. 37)

بسال دهم عم خیر البشر
که در خدمتش عمر بردی بشر

Be-sâl dihem 'amm-ı hayrül-beşer

Ki der-hidmetiş 'ömr bordî beşer²⁴⁰ (I. C. / s.

91)

9. Hâfiz (5)

تنت بناز طبیبان نیازمند مباد
وجود نازکت از ردهء گزند مباد

Tenet be-nâz-ı tabîbân niyâz-mend me-bâd

²³⁵ Feyz-i Kâşânî, *Dîvân-ı Eş'âr, gazeliyyât, G-382 / 3, 2. mısra. 1. mısra şöyle dir: " آب چشم آخر " بخوهد بردم تا گوی دوست* (<http://ganjoor.net/feyz/divanz/ghazalz/sh384/> Erişim: 10. 03. 2016 / 14: 38).

²³⁶ <https://www.vajehyab.com/dekhoda/> نیام Erişim: 18. 03. 2016 / 11:46.

²³⁷ Firdevsî, *Şahnâme, 9. kısım, " پادشاهی کیکاوس و رفتن او بماندران "*, 42. beyit, 1. mısra (<http://ganjoor.net/ferdousi/shahname/kkavoos/sh9/> Erişim: 20. 03. 2016 / 18:36).

²³⁸ Gıyâse'd-dîn-i Hândmîr, *Târîh-i Habîbü's-siyer fî Ahbârî Efrâdî'l-beşer, C. 1, s. 609* (<http://www.ghbook.ir/index.php?name> 07. 03. 2016 / 10: 20).

²³⁹ Gıyâse'd-dîn-i Hândmîr, *Târîh-i Habîbü's-siyer fî Ahbârî Efrâdî'l-beşer, C. 1, s. 609* (<http://www.ghbook.ir/index.php?name> 07. 03. 2016 / 10: 29).

²⁴⁰ Gıyâse'd-dîn-i Hândmîr, *Târîh-i Habîbü's-siyer fî Ahbârî Efrâdî'l-beşer* (<http://download.ghbook.ir/downloads/htm/12000/8823-f-13920707-tarekh-habib-alser-koli.htm> Erişim: 10. 03. 2016 / 23: 03).

Vücûd-ı nâziket âzürde-i gezend me-bâd²⁴¹

(I. C. / s. 42)

ای قباى سر فرازى راست بر بالای تو

Ey kabâ-yı ser-firâzî râst ber-bâlâ-yı to²⁴² (I.

C. / s. 74)

فاش میگویم و از گفته خد دلشادم
بنده عشقم و از هر دو جهان ازادم

Fâş mî-güyem ü ez-gofte-i hod dil-şâdem
Bende-i 'aşkem ü ez-her dü-cihân âzâdem²⁴³

(I. C. / s. 77 - II. C. / s. 13)

فهم رازش نکنم و غریبی من عجبی
لاف مهرش چه زخم من حبشی او قرشی

Fehm râzeş ne-konem ü garbî men 'acebî
Lâf mühreş çe zenem men Habeşî ü Kureşî²⁴⁴

(I. C. / s. 125)

10. Hâkânî (1)

سبحان الله ز فرق سر تا پایش
در قلب ارزوی من ریخته اند

Sübhanallâh zi-fark-ı ser-tâ-pâyeş
Der-kalb-i ârzû-yı men rîhteend²⁴⁵ (I. C. / s.

45)

11. Keykâvûs bin İskender (1)

گر شیر شود خصم چه پیدا چه نهفت
یا شیر بشمشیر سخن باید گفت

Ger şîr şevd hasm çe peydâ çe nühüft
Yâ şîr be-şemşîr-i sühan bâyed goft²⁴⁶ (I. C.

/ s. 84)

12. Mansûr-ı Hallâc (1)

اه اندر زمانه محرم نیست
هیچ کس را ز حال من غم نیست

Âh ender-zamâne mahrem nîst
Hîçkes-râ zi-hâl-i men gam nîst²⁴⁷ (I.

C. / s. 77)

13. Mevlânâ (1)

²⁴¹ Hâfız, gazeliyyât, G-106 / 1 (<http://ganjoor.net/hafez/ghazal/sh106/07.03.2016/11:44>).

²⁴² Hâfız, gazeliyyât, G-210 / 1 (<http://ganjoor.net/hafez/ghazal/sh410/> Erişim: 10.03.2016/11:10).

²⁴³ Hâfız, gazeliyyât, 1. beyit (<https://fa.wikisource.org/wiki/> Erişim: 10.03.2016/13:31).

²⁴⁴ Hâfız. (<http://pars.wiki.dehkhodaworddetail> Erişim: 16.03.2016/12:56).

²⁴⁵ ?

²⁴⁶ Kâbûsnâme, 'unsurü'l-me'âli-i Keykâvûs (<http://dailyopensociety.com/archive/1392/11/06/26981/> Erişim: 10.03.2016/16:54).

²⁴⁷ Dîvân-ı Eş'âr-ı Mansûr-ı Hallâc. Tb-3 (<http://www.nosokhan.com/library/Topic/OZRE> Erişim: 10.03.2016/13:50).

امروز جمال تو سیمای ذکر دارد

İmrüz cemâl-i to sîmâ-yı zikr dâred²⁴⁸ (I. C.

/ s. 59)

14. Muhteşem-i Kâşânî (1)

ای صبا درد من خسته بدرمان برسان
یعنی از من بستان جان و بجانان برسان

Ey sabâ derd-i men haste be-dermân be-resân
Ya'nî ez-men bostân-ı cân u be-cânân be-

resân²⁴⁹ (I. C. / s. 82)

15. Molla Lutfullâh Nişâburî (1)

امام انس و جن مشکل گشای حاضر و غائب
امیر المؤمنین حیدر علی ابن ابی طالب

İmâm-ı ins ü cinn müşkil-güşâ-yı hâzır u gâ'ib
Emîrül-mü'minîn Haydar 'Alî İbn-i Ebî

Tâlib²⁵⁰ (I. C. / s. 113)

16. Nizâmî-i Gencevî (4)

نشد اندر آن مدت دیر باز
بتاج رسالت سری سرفراز

Ne-şod ender-ân müddet-i dîr bâz
Be-tâc-ı risâletserî ser-firâz²⁵¹ (I. C. / s. 33)

سعادت برگشاد اقبال زادست
قران مشتری در زهره پیوست

Sa'âdet bergüşâd ikbâl-zâdest
Kur'ân-ı müşterî der-zühre peyvest²⁵² (I. C. /

s. 54)

براقی شتابنده مانند براق
سنامش چو خورشید در نور غرق

Burâkî şitâbende mânend-i Burâk
Sanâmeş çü hûrşîd der-nûr-ı gark²⁵³ (I. C. /

s. 101)

چنان شد که از تیزی کام او
سبق برد بر جنبش آرام او

Çonân şod ki ez-fîzî-i kâm-ı û

²⁴⁸ Mevlânâ, *Dîvân-ı Şems, gazeliyyât*, G-592/1 (<http://ganjoor.net/moulavi/shams/ghazalsh/sh594> / Erişim: 10.03.2016 / 09:45).

²⁴⁹ Muhteşem-i Kâşânî, *Dîvân-ı Eş'âr*, G-263 / 1, 4, 5, 6 (<http://ganjoor.net/mohtasham/divan-moh/ghazal-moh/sh463> / Erişim: 10.03.2016 / 16:37).

²⁵⁰ Molla Lutfullâh Nişâburî, *der-medh-i Emîrül-mü'minîn*, 1. beyit (http://ical.ir/index.php?option=com_ Erişim: 15.03.2016 / 16:28).

²⁵¹ <http://www.beytoote.com/religious/sundries/mission-province.html>.

²⁵² Hüsrev ü Şîrîn bahs 20 Efsâne-serâ'î dih duhter, beyt 20 (<http://ganjoor.net/nezami/5ganj/khosro-shirin/sh40> / Erişim: 10.03.2016 / 09:00).

²⁵³ Nizâmî, *hamse, şeref-nâme*, bahs 2, *der-mi'râc-ı Peygamber-i ekrem*, 10. ve 12. beyitler (20120413170559-5173-719.docx Erişim: 15.03.2016 / 16:45).

Sebak bord ber-cünbiş-i ârâm-ı û²⁵⁴ (I. C. / s.

114)

17. Sa'dî (8)

هر کجا چشمه بود شیرین
مردم و مرغ و مور گردانید

Her kocâ çeşmeî büved şîrîn
Merdüm u murg u mûr gerdânîd²⁵⁵ (I. C. / s.

8)

علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد

'Îlâc vâkı'â pîş ez-vukû' bâyed kerd²⁵⁶ (I. C. /

s. 36 - 79)

از سنگ گریه خیزد روز و داغ یاران

Ez-seng-i girye hîzed rûz u dâg-ı yârân²⁵⁷ (I.

C. / s. 48)

اگر یکسر انگشت برتر پر
فروغ تجلی بسوزد پر

Eger yek-ser-i engüş ber-ter perem
Fürûg-ı tecellî be-sûzed perem²⁵⁸ (I. C. / s.

104)

چنان کرم در تیه قربت براند
که جبریل در راه از و باز ماند

Çonân germ der-tîh-i kurbet berend
Ki Cibrîl der-râh ez-û bâz mâned²⁵⁹ (I. C. /

s. 104)

پدر که یار عزیز است راز دل مگشای
که دوست نیز بگوید بدوستان دیگر

Peder ki yâr-ı 'azîzest râz-ı dil me-güşây
Ki dost nîz be-gûyed be-dostân-ı dîger²⁶⁰ (II.

C. / s. 61)

²⁵⁴ Nizâmî-i Gencevî, Şerefnâme (20120413170559-5173-719. docx Erişim: 15. 03. 2016 / 16:37).

²⁵⁵ Sa'dî, Gülistân - Bâb-ı evvel der-sîret-i pâdişâhân-hikâyet-i şomâre 13 (<http://ganjoor.net/saadi/golestan/gbab1/sh13/> Erişim: 07. 03. 2016 / 10:00).

²⁵⁶ Sa'dî "mevâ'iz-", ku'aât - 13 (<http://ganjoor.net/saadi/mavaez/ghete2/sh13/> 07. 03. 2016 / 10:18).

²⁵⁷ Sa'dî, Divân-ı Eş'âr, gazeliyyât, G-250 / 1, 2. mısra. (<http://ganjoor.net/index.php?s=07.03.2016/13:56>).

²⁵⁸ Sa'dî, Bûstân, der-neyâyiş-i Hudâvend, Fî-na't-ı seyyidi'l-mürselîn 'aleyhi's-salavâüü's-selâm, 15. beyit (<http://ganjoor.net/saadi/boostan/niyayesh/sh2/> Erişim: 15. 03. 2016 / 13: 48).

²⁵⁹ Bûstân-ı Sa'dî, Şeyh Şerefü'd-dîn musallah ibn-i 'Abdullâh Sa'dî-i Şirâzî, Fî-na't-ı seyyidi'l-mürselîn 'aleyhi's-salavâtüü's-selâm. 11. beyit (<http://mayadin.tehran.ir/Portals/0/Document/1391/eb/boostane-sadi1.pdf> Erişim: 15.03.2016 / 14:33).

²⁶⁰ Sa'dî, Mevâ'iz-i Sa'dî, der-medhi sâhib-i Divân (<http://www.nosokhan.com/library/Topic/0CLB> Erişim: 16. 03. 2016 / 17:16).

ازان طرف نه پذيرد کمال ار نقصان
وزين طرف شرف روزگار ما باشد

Ez-ân taraf ne-pezîred kemâl er noksân
Ve z'in taraf şeref-i rûzgâr-ı mâ bâşed²⁶¹ (II.

C. / s. 77)

18. Sâ'ib-i Tebrîzî (1)

راز خود چندانکه بتوانی مگو بایار خود
یاررا یاری بود از یار یار اندیشه کن

Râz-ı hod çendân ki be-tevânî me-gû bâyed

hod

Yâr-râ yârî büved ez-yâr yâr-ı endîşe kon²⁶²

(II. C. / s. 61)

19. Selmân-ı Sâvecî (5)

جان شیرین گر قبول چون تو جانی بود
کی بجائی باز ماند هر کرا بود

Cân-ı şîrîn ger kabûl çûn to cânânî bûd
Key be-cânî bâz mând her kirâ' bûd²⁶³ (I. C.

/ s. 15)

قحط تاحدی که مرد از فرط بی قوطی چو شمع
جسم خدرا سوختی در آتش و بردی بکار

Kaht tâ hadî ki merd ez-fart-ı bî-kûtf çü şem'
Cism-i hod-râ sûhtî der-âteş ü bordî be-kâr²⁶⁴

(I. C. / s. 38)

تا جهان بود چنین بود چنین خواهد بود
همه را عاقبت کار همین خواهد بود

Tâ cihân bûd çonîn bûd çonîn h'âhed bûd
Heme-râ 'âkîbet kâr hemîn h'âhed bûd²⁶⁵ (I.

C. / s. 93)

نماز شامکه زرین غزاله در پس کوه
نهفته گشت و هوا گرد عزم مشگ افشان

Namâz-ı şâm ki zerrîn gazâle der-pes-i kûh

²⁶¹ Sa'dî, Dîvân-ı Eş'âr, gazeliyyât, G-192 / 2. Selmân-ı Sâvecî-Dîvân-ı Eş'âr-gazeliyyât-gazel 150, 6. beyit (<http://ganjoor.net/salman/saadi> / Erişim: 18. 03. 2016 / 11:13).

²⁶² Beyt-i nâb ez-Sâ'ib-i Tebrîzî (<http://irahnema.blogfa.com/post/183>. Erişim: 16. 03. 2016 / 17:07).

²⁶³ Dîvân-ı Eş'âr-ı Gazeliyyât, G-209 (<http://ganjoor.net/salman/divanss/ghazalss/> / Erişim 17. 03. 2016 / 10: 10).

²⁶⁴ Selmân-ı Sâvecî, Kasâid-i Selmân-ı Sâvecî . Kasîde-i şomâre-i 22, der-beyân-ı evza'-ı nâ-münâsib-i sâve 22, 24. beyit (<http://anjoman.tebyan.net/07.03.2016/10:58>).

²⁶⁵ Selmân-ı Sâvecî, Dîvân-ı Eş'âr, Türkîyyât, şemâre-i 2, ta'ziyyet-i hür (<http://ganjoor.net/salman/divanss/tarkibatss/sh4> / Erişim: 10. 03. 2016 / 23: 15).

Nühüfte geşt ü hevâ gerd 'azm müşg-efşân²⁶⁶

(II. C. / s. 18)

بابای شفیع هر دو عالم
فرزند خلف ترین ادم

Bâbâ-yı şeffî-i her-dü-'âlem

Ferzend-i halef-terîn-i âdem²⁶⁷ (II. C. / s. 25)

20. Vahşî-i Bafkî (2)

خیزو بناز جلوه ده قامت دلنوازا
چون قد خد بلند کن مایهء قدر نازرا

Hîz-i û be-nâz-ı cilve dih kâmet-i dil-nüvâz-

râ

Çûn kadd-i hod bülend kon mâye-i kadr-i

nâz-râ²⁶⁸ (I. C. / s. 44)

ز فرط ظلمت شب تنگنای عالم خاک
سیاه شد چو شبستان خاطر جهال

Zi-fart-ı zulmet-i şeb tengnâ-yı 'âlem-i hâk
Siyâh şod çü şebistân-ı hâtır-ı cuhhâl²⁶⁹ (I.

C. / s. 112)

21. Yavuz Sultan Selim (1)

این سفر کردن و این بی سر و سامانی ما
بهر جمعیت دلهاست پریشانی من

în sefer kerden ü în bî-ser ü sâ mânî-i mâ
Behr-i cem'iyet-i dilhâst perîşânî-i men²⁷⁰

(I. C. / s. 47)

SONUÇ

Görüldüğü gibi Veysî, şu ana kadar tespit edebildiğimiz bu şairlerden en fazla Abdurrahman Câmî'den (13) yararlanmıştı. İkinci sırada Sâdî (8), üçüncü sırada da Selmân-ı Sâvecî (5) ve Hâfız (5) gelmektedir. Siyer'deki kaynak kitaplar ise şunlardır:

Kasîdetü'l-Bürde 1 / Şahnâme 1 / Hamseler 14 / Dîvânlar 45 /
Tarih (ler) 1 / Şerh (ler) 1

Henüz tespit edemediğimiz şiirler olduğundan bu sayı şu ana kadar ulaştıklarımızla sınırlıdır. Veysî'nin en fazla Dîvânlardan yararlandığı ikinci olarak da hamselere başvurduğu söylenebilir. Eserdeki manzum kısımların

²⁶⁶ *Selmân-ı Sâvecî, Kasîdehâ, Zihî nihâl-i kadret serv-i cûybâr-ı revân, 55. beyit* (<http://www.ayeneh.net/poems/> Erişim: 16. 03. 2016 / 14:19).

²⁶⁷ *Selmân-ı Sâvecî, Dîvân-ı Eş'âr, Terkîbât, 2. bent, 1. beyit* (<http://ganjoor.net/salman/divanss/tarkibatss/sh1/> Erişim: 16. 03. 2016 / 15:14).

²⁶⁸ *Vahşî, güzîde eş'âr, gazeliyyât, gazel 8* (<http://ganjoor.net/vahshi/divanv/ghazalv/sh8/>).

²⁶⁹ *Vahşî, Güzîde-i Eş'âr, Kasîd'id, kasîde-i şomâre-i 29, der-sitâyiş-i Hân Ahmed, 4. beyt* (<http://ganjoor.net/vahshi/divanv/ghasidev/sh29/> Erişim: 15. 03. 2016 / 16:11).

²⁷⁰ ?

nazım biçimleri şunlardır: Berceste Mısra 1 / Gazel 24 / Kaside 9 / Mesnevi 19 / Musammat 1 / Rubâi 1 / Tercî-i Bend 2 / Terkîb-i Bend 1
Buradan da Veysî'nin en fazla gazel ve mesnevi nazım biçimlerini kullandığı görülmektedir.

Elde edilen malzemeyle ilgili değerlendirmelerin tamamı sayfa kısıtlaması sebebiyle gösterilememiştir.

Bu çalışmada Siyer-i Veysî'deki manzum kısımların önemli ölçüde kime ait olduğu ve nitelikleri belirlenmiştir. Bunların içinde Fars şairlerden Abdurrahman Câmî, Sâdî, Selmân-ı Sâvecî, Hâfız; Türk şairlerden Bâkî öne çıkmıştır. Ağırlıklı olarak Farsça manzumelerin tercih edilişi Veysî'nin kişisel zevkinin yanında Osmanlı coğrafyasında o zamana kadar siyer okumalarının daha çok "hasâis" denilen metinler üzerinden yapılmasından kaynaklanıyor olabilir. Böylelikle Veysî'nin geleneği temsil ettiği anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- BİLKAN, Ali Fuat, Nâbî Dîvânı I-II, MEB Yay., İstanbul 1997.
- ÇAKIN, Kâmil, "Kuteybe b. Müslim", TDV İslâm Ans., TDV Yay., C. 26, Ankara 2002, s. 491-492.
- DİKMEN, Melek, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H. 1221 No'lu Siyer-i Nebî'de Metin-Minyatür İlişkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2009.
- DİRİÖZ, Meserret, Nabi Divânı, Fey Vakfı Yayınları, İstanbul 1994.
- FUZÛLÎ, Fuzûlî Divanı, haz.: Kenan Akyüz, Süheyl Beken, Sedit Yüksel, Müjgan Cunbur, Akçağ Yay., Ankara 1990.
- HÂFİZ, Dîvân, haz.: Muhammed-i Kazvînî, Kâsım-ı Ganî, Tahran 1320.
- HASAN ENVERÎ, Ferheng-i Fuşurde-i Sühan, C. I-II, Tahran 1382.
- KANDEMİR, M. Yaşar, "Moğultay b. Kılıç", TDV İslâm Ansiklopedisi, TDV Yay., C. 30, İstanbul 2005, s. 229-231.
- KARTAL, Ahmet, Türk-Fars edebî ilişkileri, Türk Edebiyatı Tarihi I, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2006, s. 300-318.
- KAVRUK, Hasan, Şeyhülislâm Yahyâ Divânı-Tenkitli Metin, MEB Yay., Ankara 2001.
- KAYA, Bayram Ali, "Veysî", TDV İslam Ansiklopedisi, C. 43, İstanbul 2013. s. 76-77.
- KAYA, İbrahim, Şerh-i Dîvân-ı Hâfız-Bosnalı Sûdî (İnceleme-Tenkitli Metin), C. 2, Öz Serhat Matbaacılık, Malatya 2013.
- KÜÇÜK, Sabahattin, Bâkî Dîvânı-Tenkitli Basım, AKM Yay., Ankara 1994.
- MUHAMMAD HAMİDULLAH, İslam Peygamberi, çev. Salih Tuğ, C. I-II, İrfan Yay., İstanbul 1993.
- ÖZ, Şaban, İlk Siyer Kaynakları ve Müellifleri, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006.
- ÖZ, Yusuf, "Anadolu Sahasında Yazılmış Farsça-Türkçe Sözlükler" TDAY Belleten, Ankara 1999, s. 177-187.

ÖZTÜRK, Nuran, Siyer Türü ve Siyer-i Veysî (Dürretü't-tâc Fî Sîreti Sâhibi'l-Mi'râc), Erciyes Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Danışman: Cihan Okuyucu, Kayseri 1997.

SÂ'İB-İ TEBRÎZÎ, Dîvân-ı Sâ'ib-i Tebrîzî, haz.: Cihângîr-i Mansûr, C. I-II, Tahran 1378.

ŞENEL, Abdülkadir, "Kastallânî", TDV İslâm Ansik., TDV Yay., C. 24, İstanbul 2001, s. 583-584.

YILDIZ, Musa, "Tâberî", TDV İslâm Ansiklopedisi, TDV Yay., C. 39, İstanbul 2010, s. 312-313.

VEYSÎ / ÜVEYS İBN MEHMED, Dürretü't-Tâc Fî Sîreti Sâhibi'l-Mi'râc, Dârü't-tıbaatü'l-ma'mûre, Bulak 1245.

Web Tabanlı Kaynaklar

<http://anjoman.tebyan.net/> 07. 03. 2016 / 10: 58.

<http://www.ayeneh.net/poems/> Erişim: 16. 03. 2016/ 14:19.

<http://www.beytoote.com/religious/sundries/mission-province.html>.

<http://dailyopensociety.com/archive/1392/11/06/26981/> Erişim: 10. 03. 2016 / 16: 54.

<http://download.ghbook.ir/downloads/htm/12000/8823-f-13920707-tarekh-habib-alser-koli.htm> Erişim: 10. 03. 2016/ 23: 03.

<https://fa.wikisource.org/wiki/> Erişim: 10.03.2016 / 13:31.

<http://ganjoor.net/khosro/gozide/masnaviatk/sh16/> Erişim: 15. 03. 2016 / 11:02.

<http://ganjoor.net/index.php> Erişim: 20. 02. 2016 / 02: 35.

<http://ganjoor.net/feyz/divanz/ghazal/sh384/> Erişim: 10. 03. 2016 / 14: 38.

<http://ganjoor.net/jami/7ourang/7-3/sh2/> Erişim: 16. 03. 2016 / 16:14.

<http://ganjoor.net/ferdousi/shahname/kkavoos/sh9/> Erişim: 20. 03. 2016/ 18:36.

<http://ganjoor.net/hafez/ghazal/sh106/> 07. 03. 2016/ 11: 44.

<http://ganjoor.net/hafez/ghazal/sh410/> Erişim: 10. 03. 2016/ 11:10.

<http://ganjoor.net/moulavi/shams/ghazalsh/sh594/> Erişim: 10.03.2016 / 09:45.

<http://ganjoor.net/mohtasham/divan-moh/ghazal-moh/sh463/> Erişim: 10. 03. 2016/ 16:37.

<http://ganjoor.net/nezami/5ganj/khosro-shirin/sh40/> Erişim: 10. 03.2016/ 09: 00.

<http://ganjoor.net/saadi/golestan/gbab1/sh13/> Erişim: 07. 03. 2016/ 10:00.

<http://ganjoor.net/saadi/mavaez/ghete2/sh13/> 07. 03. 2016: 10:18.

<http://ganjoor.net/index.php?s> 07. 03. 2016/ 13: 56.

<http://ganjoor.net/saadi/boostan/niyayesh/sh2/> Erişim: 15. 03. 2016/ 13: 48.

<http://ganjoor.net/salman/saadi/> Erişim: 18. 03. 2016/ 11:13.

<http://ganjoor.net/salman/divanss/ghazalss/> Erişim 17. 03. 2016/ 10: 10.

<http://ganjoor.net/salman/divanss/tarkibatss/sh4/> Erişim: 10. 03. 2016/ 23: 15.

<http://ganjoor.net/salman/divanss/tarkibatss/sh1/> Erişim: 16.03.2016/ 15:14.

<http://ganjoor.net/vahshi/divanv/ghazalv/sh8/>.
<http://ganjoor.net/vahshi/divanv/ghasidev/sh29/> Erişim: 15. 03. 2016/ 16:11.
<http://www.ghbook.ir/index.php?name> 07. 03. 2016/ 10: 20.
<http://www.ghbook.ir/index.php?name> 07. 03. 2016 / 10: 29.
<http://www.hadith.net/post/> Erişim: 16. 03. 2016 / 11:34.
<http://1rahnema.blogfa.com/post/183>. Erişim: 16. 03. 2016/ 17:07.
http://ical.ir/index.php?option=com_ Erişim: 15.03. 2016 / 16:28.
<http://madineh.net/?p=216> Erişim: 15. 03. 2016 / 11: 26.
<http://mayadin.tehran.ir/Portals/0/Document/1391/eb/boostane-sadi1.pdf>
Erişim: 15.03.2016/14:33.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/166Y> Erişim: 25. 02. 2016/
01:15.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/16ER> Erişim 26. 02. 2016/ 03:
32.
<http://www.ghbook.ir/index.php?name=35> Erişim: 27. 02. 2016/ 04:00.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/166Z> Erişim: 10. 03. 2016/
22: 31.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/16EP> Erişim 11. 03.
2016/00:02.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/16CR> Erişim: 15.03.2016 /
10:01.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/16CR> Erişim: 15.03. 2016 /
11:43.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/16CR> Erişim: 15. 03. 2016 /
13:33.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/16CR> Erişim: 15. 03. 2016 /
13: 39.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/16EF> Erişim: 15. 03. 2016 /
14:42.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/16D1> Erişim: 15. 03. 2016 /
15: 34.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/OZRE> Erişim: 10. 03. 2016 / 13:
50.
<http://www.nosokhan.com/library/Topic/OCLB>. Erişim: 16. 03. 2016/ 17:16.
<http://parsı.wiki/dehkhodaworddetail> Erişim: 16. 03.2016/ 12: 56.
<https://www.vajehyab.com/dehkhoda/نیام> Erişim: 18. 03. 2016/ 11:46.
20120413170559-5173-719.docx Erişim: 15. 03. 2016/ 16:37.